

כל שעה פרק שני פסחים

מב.

עין משפט נר מצוה

קפו א מיי פ"ה מהל' ערבין הלכה ו:
 קפו ב מיי פ"ה מהל' ערבין הלכה וז סגמ
 לאוין עט טור שו"ע א"ח סימן מטו סעיף ד:
 קפח א מיי שם הלכה יא טור שו"ע א"ח סימן טנה סעיף א:
 קפח ב מיי שם הלכה יב טו"ש עט סעיף א:
 קפח ג מיי שם הלכה יב טו"ש עט סעיף ב:
 קצא א מיי שם טו"ש עט סעיף ג:
 קצא ב מיי שם טו"ש עט סעיף ד:
 קצא ג מיי שם טו"ש עט סעיף ה:
 א ה מיי פ"ד מהלכות ערבין הלכה ח סגמ
 לאוין עט טו"ש א"ח סימן טנה סעיף א:
 ב ט מיי פ"ה מהלכות ערבין הלכה ו:
 מוסף רש"י

רבי יהודה היא. לאמר לאו הבא מכלל לאמור לאו הוא: שרוע. הוא שאחת מענייניו גדולה ואחת קטנה וכן שאר אצרים: קטוע. שפרסותיו קטועות: נדבה תעשה אותו. לנמו הקדישהו לנדק הצית ולגדר להעלות קרבן לא ירעה. וכתיב אותו אותו בעל מום אחת מתפסין לקדושת זדק הבית ואין אחת מתפסין תמימים הראויין למוצא לנדק הצית: וידבר ה' וגו'. בתחלת הפרשה כתיב: לא נאמר דברים. נוטריקון לאמר: לאו אמור. אמור להן שיש איסור לאו דברים והכא גבי פסח נמי כתיב בתחלת הפרשה ויאלמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: האיטורין: לשון שצירה שמשתבר הקרקע ויש בקעים שהמים נאספים ושוהין בתוכן ואין נבלעין ומחמיצין: הכי גרסינן הא דנפשי דקווא הא דלא נפשי דלא קווא. כשהן מרובות הן נקוות אל מקום אחד ואין נבלעות מהר ומחמיצות וכשהן מועטות לא קווא: שלנו זלילה מפני שצמי ניסן המעיינות חמין שעדיין ימות הגשמים הן כדאמרין בני שהיה (לקמן ד:). צימות הגשמים חמה מהלכת ציפולו של רקיע לפיכך כל העולם זונן ומעיינות חמין הלכך מלינן זלילה ומלטינן: דרשה רב מהנה. ובלשון הקודש היו דורשין וסבורין השומעין שמים שלו הוא אומר: דניסן. תרגום של לנוו דניסוס: לא נחמה. לפי שחוס השמש נחממה: ולא נחמי חמה. צמים שהוחמו צממה וכ"ש צממי האור: הגרופים הם המולייר. דוד גדול של נחושת ותלוי על האור כל שעה ומחושט ענה ואפי' כשאין סם אור מים צבוליו חמים או פושרין: גרופים. לשון שריים שממלין מנחושטו של שליו: ואל אצריה ידה מן הסגור. כלומר תהא עוסקת בצדק כל שעה: שמתעפה זו. עמה פני החררה צמים: שמתעפה זו ידיה. דלותן שמתעפת צמן מתמממות מחוס ידיה והעיסה: עברה ולשה: צממין: לא נחנקעו מותרות. ואע"ג דתנא אין לותתין הכא נמי ל"ש הואיל ואנו רואין שלא חממין שאין שם לא סימני שאור ולא סימני סידוק: מחיסא מחיסנהו. כולם אריגה אחת אריגתם משום צדחאל איסורא דרצנן תנא אס עבר מותר צחילה צמית למימר נמי צחילה: הינה דאוימא: צחילה דלא קנסינן ליה איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר והלכך עברה ולשה צממין קרובה למזיד היתה ואסור ולא דמי לצחיקות של נכרים דאמרין (לפיל דף ט). מנלל אדם כריסו מהן דהכא צעין למינסה דעברה אדרצנן. מעשה אורג מתרגמין עובד ממי (שמות כח):

הדרן ערך כל שעה
 ואלו עוברין בפסח. פ"ה לעבור עליהן צבל יראה וצבל ימצא וגם ריב"א מדקדק מלשון עוצרים דמשמע ו) עוצרין מן העולם ואין נראה לר"מ דמשמע דכל הך מרבינן מכל מחממת לא תאכלו^ב ואפילו צחילה לא הוה מחייב חי לאו דרבייא קרא ומחייב צמית חי יראה וצבל ימצא ונראה לר"מ דלאו עוצרין ו) פי האולוין ועוצרין היינו מעל השולחן דלאו בני מיכל נינהו אצל צבל יראה ליכא:
 רבי איציעור אומר אף תבשיטי נשיב. היינו ו) חמין נוקשה^ד ואפילו הוה חמין דגן גמור על ידי תערובות מ"מ מדקאמר אף משעב דמודה לת"ק וצגמרא אמרי' דרבי אלעזר סבר נוקשה צעינה צלא כלום^ה לכך נראה דגרס רבי אלעזר צמד מייניהו או צממין או צגמרא: הא

ימר זוטרא אמר מותר רב אשי אמר אסור אמר מר זוטרא מנא אמינא לה דתניא^ו אין לותתין השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורים לא נתבקעו מותרין ורב אשי אמר^ז אטו כולהו חודא^ח מחיתא מחיתנהו היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר:
 הדרן ערך כל שעה

ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומין האדומי וזיתום המצרי וחומין של צבעים ועמילין של טבחים וקולן של סופרים ר"א אומר אף תבשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח^ט הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת: גב' ת"ר שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגוף מטמטם את הלב משום נסיוני דחלבא ומסמא את העינים משום מילחא ומכחיש את הגוף משום קומניא דאומא^י ת"ר ג' דברים מרכין הובל וכופפין את הקומה ונוטלין^{יא} אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם אלו הן פת קיבור ושכר חדש וירק^{יב} הו' ת"ר שלשה דברים ממעטין את הובל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקיה בשר שמן ויין ישן פת נקיה דסמידא

ואלו עוצרין. עליהן צבל יראה וצבל ימצא. וכולהו מפרש להו צגמרא^{יג} וזיתום וקולן ועמילין: סכשיטי נשים. צגמרא שם מפרש: מין דגן. חמשה מינין חיתין ושעורין וכוממין ושזולת שועל ושיפון: ואין פסח כרס. אס אכלן אצל לאו ש צחילתן. וצגמרא^{יד} יליף לה כולה: גב' מעטמס. לשון סתימה: מסמא אס העינים משום מילחא. מלח סדומית יש שמסמא את העינים כשנוגע צמלח וחוזר ונוגע צעין: נסיוני דחלבא. מישגא^{טו}: קומניא דאומא. עיפושא פת שמתעפש לאחר זמן בתוך הכותח: וכופפין אס הקומה. כלומר מתשיץ כוחו: יק ח. כגון כרישין וצללים וחורין כשאוכל מהן דרשה תמיד:

המימר ממה שכתוב ואפילו עשה עובר בלאו שהרי המיר. כבי רב אמרין כי פירושו, לאמר לא אמר, כלומר על כל מצוה שבתורה גזר עליהן בלאו. מי תשמישו של נחתום יפכו, מפני שהן נקייין ונחמציץ פירווי העיסה הנגרים מן המים שנשתמש בהן, כמו שרוחץ אותם נקוין ומחמי. ואוקימנא אי נפשי דקו וקיימו נשפכין במקום מרוק, ואי לא נפשי אלא נבלעין במקומן שופכין אפילו במקום האשכרוין. אמר רב יהודה. אין לשין אלא במים שהאובין מאתמול ולנו בליה, דאינון מיא בייתי וצנטצו הרבה. דרש רבא אי לשין בחמה ולא בחמין ולא אפילו במים שהוחמו בחמה ולא במים גרופין. ויש אומרים גרופין כדכתיב כן קישון גרפם. כלומר משוכין לשעה. ולא תגביה יד מן התור, כלומר לא תגביה ידה עד שתדריבין ארבע שבתות. ויש אומרים לא תגביה ידה עד שתדריבין שבתות. וצריכה שני כלים במים, אחת שמתקפת בו הפת בתוך התור. ואחת שצמנצנת ידיה. עברה ולשה בחמין או במים גרופין או בלאו כלן מאי, ומשט רב אשי אס עברה ולשה אסור וקיימא לן כותיה. הדרן ערך כל שעה

ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחמין האדומי וזיתום המצרי וכו'. קיימא לן כי אילו ששנינו כמו שכר המדי וחומין האדומי וכיצא בהן, והוא שיש בהן מים, אבל אין בהן דמי דמי פירות אין מחמיצין. כותח הבבלי אסור בפסח משום קומניא דאומא, דהייא חמין פת נקויר, ואסור לאכלו בכשר משום נסיוני דחלבאו, פי' נמי חלב. פירוש ריפתא ספקא. פסולת הסלת, הוא פת קיבור.

רבי יהודה היא. לאמר לאו הבא מכלל לאמור לאו הוא: שרוע. הוא שאחת מענייניו גדולה ואחת קטנה וכן שאר אצרים: קטוע. שפרסותיו קטועות: נדבה תעשה אותו. לנמו הקדישהו לנדק הצית ולגדר להעלות קרבן לא ירעה. וכתיב אותו אותו בעל מום אחת מתפסין לקדושת זדק הבית ואין אחת מתפסין תמימים הראויין למוצא לנדק הצית: וידבר ה' וגו'. בתחלת הפרשה כתיב: לא נאמר דברים. נוטריקון לאמר: לאו אמור. אמור להן שיש איסור לאו דברים והכא גבי פסח נמי כתיב בתחלת הפרשה ויאלמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: האיטורין: לשון שצירה שמשתבר הקרקע ויש בקעים שהמים נאספים ושוהין בתוכן ואין נבלעין ומחמיצין: הכי גרסינן הא דנפשי דקווא הא דלא נפשי דלא קווא. כשהן מרובות הן נקוות אל מקום אחד ואין נבלעות מהר ומחמיצות וכשהן מועטות לא קווא: שלנו זלילה מפני שצמי ניסן המעיינות חמין שעדיין ימות הגשמים הן כדאמרין בני שהיה (לקמן ד:). צימות הגשמים חמה מהלכת ציפולו של רקיע לפיכך כל העולם זונן ומעיינות חמין הלכך מלינן זלילה ומלטינן: דרשה רב מהנה. ובלשון הקודש היו דורשין וסבורין השומעין שמים שלו הוא אומר: דניסן. תרגום של לנוו דניסוס: לא נחמה. לפי שחוס השמש נחממה: ולא נחמי חמה. צמים שהוחמו צממה וכ"ש צממי האור: הגרופים הם המולייר. דוד גדול של נחושת ותלוי על האור כל שעה ומחושט ענה ואפי' כשאין סם אור מים צבוליו חמים או פושרין: גרופים. לשון שריים שממלין מנחושטו של שליו: ואל אצריה ידה מן הסגור. כלומר תהא עוסקת בצדק כל שעה: שמתעפה זו. עמה פני החררה צמים: שמתעפה זו ידיה. דלותן שמתעפת צמן מתמממות מחוס ידיה והעיסה: עברה ולשה: צממין: לא נחנקעו מותרות. ואע"ג דתנא אין לותתין הכא נמי ל"ש הואיל ואנו רואין שלא חממין שאין שם לא סימני שאור ולא סימני סידוק: מחיסא מחיסנהו. כולם אריגה אחת אריגתם משום צדחאל איסורא דרצנן תנא אס עבר מותר צחילה צמית למימר נמי צחילה: הינה דאוימא: צחילה דלא קנסינן ליה איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר והלכך עברה ולשה צממין קרובה למזיד היתה ואסור ולא דמי לצחיקות של נכרים דאמרין (לפיל דף ט). מנלל אדם כריסו מהן דהכא צעין למינסה דעברה אדרצנן. מעשה אורג מתרגמין עובד ממי (שמות כח):

הדרן ערך כל שעה
 ואלו עוברין בפסח. פ"ה לעבור עליהן צבל יראה וצבל ימצא וגם ריב"א מדקדק מלשון עוצרים דמשמע ו) עוצרין מן העולם ואין נראה לר"מ דמשמע דכל הך מרבינן מכל מחממת לא תאכלו^ב ואפילו צחילה לא הוה מחייב חי לאו דרבייא קרא ומחייב צמית חי יראה וצבל ימצא ונראה לר"מ דלאו עוצרין ו) פי האולוין ועוצרין היינו מעל השולחן דלאו בני מיכל נינהו אצל צבל יראה ליכא:
 רבי איציעור אומר אף תבשיטי נשיב. היינו ו) חמין נוקשה^ד ואפילו הוה חמין דגן גמור על ידי תערובות מ"מ מדקאמר אף משעב דמודה לת"ק וצגמרא אמרי' דרבי אלעזר סבר נוקשה צעינה צלא כלום^ה לכך נראה דגרס רבי אלעזר צמד מייניהו או צממין או צגמרא: הא

ימר זוטרא אמר מותר רב אשי אמר אסור אמר מר זוטרא מנא אמינא לה דתניא^ו אין לותתין השעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורים לא נתבקעו מותרין ורב אשי אמר^ז אטו כולהו חודא^ח מחיתא מחיתנהו היכא דאיתמר איתמר והיכא דלא איתמר לא איתמר:
 הדרן ערך כל שעה

ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחומין האדומי וזיתום המצרי וחומין של צבעים ועמילין של טבחים וקולן של סופרים ר"א אומר אף תבשיטי נשים זה הכלל כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח^ט הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת: גב' ת"ר שלשה דברים נאמרים בכותח הבבלי מטמטם את הלב ומסמא את העינים ומכחיש את הגוף מטמטם את הלב משום נסיוני דחלבא ומסמא את העינים משום מילחא ומכחיש את הגוף משום קומניא דאומא^י ת"ר ג' דברים מרכין הובל וכופפין את הקומה ונוטלין^{יא} אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם אלו הן פת קיבור ושכר חדש וירק^{יב} הו' ת"ר שלשה דברים ממעטין את הובל וזוקפין את הקומה ומאירין את העינים אלו הן פת נקיה בשר שמן ויין ישן פת נקיה דסמידא

ואלו עוצרין. עליהן צבל יראה וצבל ימצא. וכולהו מפרש להו צגמרא^{יג} וזיתום וקולן ועמילין: סכשיטי נשים. צגמרא שם מפרש: מין דגן. חמשה מינין חיתין ושעורין וכוממין ושזולת שועל ושיפון: ואין פסח כרס. אס אכלן אצל לאו ש צחילתן. וצגמרא^{יד} יליף לה כולה: גב' מעטמס. לשון סתימה: מסמא אס העינים משום מילחא. מלח סדומית יש שמסמא את העינים כשנוגע צמלח וחוזר ונוגע צעין: נסיוני דחלבא. מישגא^{טו}: קומניא דאומא. עיפושא פת שמתעפש לאחר זמן בתוך הכותח: וכופפין אס הקומה. כלומר מתשיץ כוחו: יק ח. כגון כרישין וצללים וחורין כשאוכל מהן דרשה תמיד:

המימר ממה שכתוב ואפילו עשה עובר בלאו שהרי המיר. כבי רב אמרין כי פירושו, לאמר לא אמר, כלומר על כל מצוה שבתורה גזר עליהן בלאו. מי תשמישו של נחתום יפכו, מפני שהן נקייין ונחמציץ פירווי העיסה הנגרים מן המים שנשתמש בהן, כמו שרוחץ אותם נקוין ומחמי. ואוקימנא אי נפשי דקו וקיימו נשפכין במקום מרוק, ואי לא נפשי אלא נבלעין במקומן שופכין אפילו במקום האשכרוין. אמר רב יהודה. אין לשין אלא במים שהאובין מאתמול ולנו בליה, דאינון מיא בייתי וצנטצו הרבה. דרש רבא אי לשין בחמה ולא בחמין ולא אפילו במים שהוחמו בחמה ולא במים גרופין. ויש אומרים גרופין כדכתיב כן קישון גרפם. כלומר משוכין לשעה. ולא תגביה יד מן התור, כלומר לא תגביה ידה עד שתדריבין ארבע שבתות. ויש אומרים לא תגביה ידה עד שתדריבין שבתות. וצריכה שני כלים במים, אחת שמתקפת בו הפת בתוך התור. ואחת שצמנצנת ידיה. עברה ולשה בחמין או במים גרופין או בלאו כלן מאי, ומשט רב אשי אס עברה ולשה אסור וקיימא לן כותיה. הדרן ערך כל שעה

ואלו עוברין בפסח כותח הבבלי ושכר המדי וחמין האדומי וזיתום המצרי וכו'. קיימא לן כי אילו ששנינו כמו שכר המדי וחומין האדומי וכיצא בהן, והוא שיש בהן מים, אבל אין בהן דמי דמי פירות אין מחמיצין. כותח הבבלי אסור בפסח משום קומניא דאומא, דהייא חמין פת נקויר, ואסור לאכלו בכשר משום נסיוני דחלבאו, פי' נמי חלב. פירוש ריפתא ספקא. פסולת הסלת, הוא פת קיבור.

(א) תמורה ו: (ב) ג' [סס], (ג) יומא כח: (ד) ז' [ל"ג] וזכריה, (ה) [לעיל ט.א.], (ו) [נדרות כה. וש"ג.], (ז) [בבלי נח: פ"ט: ע"ב] (ח) [ע"ב] (ט) [נדרות מג: שנת קיב: פנעת י:]. (י) [פי' פסול' הסולת. ע"ה]. (יא) [נבערובין למא' מלת ח.], (יב) [גס'א: מרגלי, כ.], (יג) [שמות יב.], (יד) [מגדלר ט.], (טו) [ז' [ל"ג] [צ"מ]].

תורה אור השלם
 1. ושרו ושה שרוע וקולט נדבה תעשה אתו ולגדר לא ירעה:
 2. וידבר ה' אל משה לאמר: ויקרא כב א

הגהות הב"ח
 (א) רש"י ד"ה היכא דאיתמר וכו' דאמרן אדם ממלא כריסו מהין: (ב) תוס' ד"ה ואלו וכו' מלשון עוצרים דמשמע י"ב פירוש מנלל קאמר עברין עליהם: (ג) בא"ד ונראה לר"מ דלאו עוצרין פי' (האולוין) מ"מ וי"ב פי' האובילין: (ד) ד"ה ר' אלעזר וכו' היינו חמין נוקשה. י"ב לפי זה מוסף ר"א לת"ק [נוקא עיקשא] צעינה ולר"א אף נוקשה [ע"י תערובות] ואי הוה חמין דגן גמור ע"י תערובות [מוסף] ר"א דאפילו תבשיטי נשים [ללא] הו' תלמיס לחילה:

הגהות מהר"ב
 רנשבורג
 [א] תוס' ד"ה לאמר למד על כל הפרשה שהיא צלאו. י"ב ע"ן מנחות דף י"א בתוס' ד"ה אף כהן וכו' ודוק:

לעזי רש"י
 מישגא^{טו} מ-גבינה, נסיוני החלב.

מוסף תוספות
 א. דומיא דהך ברייתא. ח' ה"ר. ב. והיינו דוקא לאכילה דמכילה איירי קרא. ב. והואיל הוה כי תערובת. ג. והואיל הוה כי תערובת. חמין שאין על ג. ד. פי' ר"א מוסף אתיק אפילו נוקשא ע"י תערובת. ח' ה. ותבשיטי נשים מפרש בגמרא שטופלות אותן בסולת. מוס' שאין.

הדרן ערך כל שעה
 ואלו עוצרין. עליהן צבל יראה וצבל ימצא. וכולהו מפרש להו צגמרא^{יג} וזיתום וקולן ועמילין: סכשיטי נשים. צגמרא שם מפרש: מין דגן. חמשה מינין חיתין ושעורין וכוממין ושזולת שועל ושיפון: ואין פסח כרס. אס אכלן אצל לאו ש צחילתן. וצגמרא^{יד} יליף לה כולה: גב' מעטמס. לשון סתימה: מסמא אס העינים משום מילחא. מלח סדומית יש שמסמא את העינים כשנוגע צמלח וחוזר ונוגע צעין: נסיוני דחלבא. מישגא^{טו}: קומניא דאומא. עיפושא פת שמתעפש לאחר זמן בתוך הכותח: וכופפין אס הקומה. כלומר מתשיץ כוחו: יק ח. כגון כרישין וצללים וחורין כשאוכל מהן דרשה תמיד: